

(Sie wissen nicht, wie viel Eisen Sie im Blute haben!) Včasih se je seveda nekoliko preveč pohvalil, kakor tudi letos jedenkrat, ko je bil govor o starih Germanih in je rekel: V Ljubljani sta samo še dva moža, ki imata pristno nemško postavo in obraz, to sem jaz in gospod R. Malo pred sklepom prvega polletja se je še jedenkrat razjezil nad Slovenci, pri tesnopisju. Čital je glasno zapisnik vseh učencev, ki so se učili tega predmeta; pa ravno prva imena so bila vsa na *ič*: Andrejčič, Antončič . . . Tu ga zgrabi nekaj, da vzklikne: „Ich weiss nicht, dass alle slovenischen Namen auf *ič* ausgehen, wie z. B. auch dieser Bezenšek.“ Bezenšek mu je bil najbrže zaradi tega pri srcu, ker je sloveč jugoslovanski stenograf. — Vendar v kljub vsemu temu mi je žal, da nas je za-

pustil. Pravijo, da je stopil le v začasni pokoj. O novem gospodu profesorju Vam ne bom pisaril, samo toliko rečem, da je jako čuden. Kočevarje ima posebno rad. Razlaga nam pa tako, da čisto nič ne vemo, kje smo, ali v starem, srednjem ali v novem veku. In kakšne klasiške primere rabi! „Wie der Appetit beim Essen steigt, so erhoben sich die Bauern im 16. Jahrhunderte gegen ihre Bedrücker.“ Tertium comparationis? Ali pa: „Der Rhein zieht sich wie eine Wurst mitten durch die Rheinstädte hin.“

Da ne bodete tudi meni očitali klobasanja, sklepam to pismo s srčnim pozdravom do vseh.

Vaš

Ivan.

Ptičji prijatelj.

(Črtica. — Spisal Janko Barle.)

Ko tako sedim v polmraku sam samcat v svoji sobici pri dobro naloženi peči, ko poslušam jednoglasno zavijanje burje, katera se drvi tam gori od vrhunca naše goré doli po beli sneženi planjavi, in pa plapolanje ognja v peči, zamislim se često za nekoliko let nazaj, spominjam se mladosti in lepih dijaških let, a v duši se mi poraja spomin za spominom, in spomnim se marsikatero znane in drage osebe. I kaj ne bi, saj sem jih mnogo poznal, mnogo in z mnogimi sem občil, a sedaj sem pa tu tako sam, tako sam . . . v svoji sobici pri dobro zakurjeni peči. Misli mi uhajajo nazaj, nazaj; marsikaterega mojih znancev že ni več, marsikateri je že odromal tje gori v boljšo domovino. Da, tudi njega ni več, njega, mojega nekdanjega soseda, o katerem vam podajem tu nekoliko spominov. Samo nekoliko spominov — znal sem pač še mnogo zanimivega o njem, ali kaj morem za tó, da sem baš jaz eden izmed onih, kateri tako radi kaj pozabijo, in tudi o mojem sosedu mi je že marsikaj izpuhtelo iz glave. Sprejmite to malo, kar znam, blagovoljno!

” * *

Premeni sem stanovanje. Iz jednega kraja mesta, kjer sem dotlej stanoval, prišel sem v drugi, meni tedaj skoro povsem neznan. Bilo je tu že pravo predmestje. Vzdigovala se je res še kaka večja hiša, ali večina jih je bila malih; za njimi so se razprostirali vrtovi. Hiša, v katero sem se doselil, bila je skoro največja v okolici; a za njo se je širil lep in prostoren vrt. Dobil sem sobico v drugem nadstropju,

gledal sem pa ne na ulico, ampak na dvorišče in pa na vrt, kateri se je tedaj, pomladi, baš razcvital najlepše. Moram priznati, da sem bil s stanovanjem zadovoljen; ni bilo sicer ne vem kako imenitno, vendar je bilo prijetno in tudi dokaj primerno moji jetičavi možnji.

Stanovalo je v hiši, v katero sem se doselil, mnogo stanovnikov, raznih stanov in razne starosti. Kaj bi vam jih opisoval, saj še mene niso zanimali, a kako bi vas! Jednega pa vam moram le opisati: ta je bil moj sosed. Že prvi dan, ko sem si urejal sobico, opazil sem nekolikokrat dolgega, tankega moža, kateri je enakomerno korakal mimo mojega okna in izginil v srednjo sobo. Kakor celo telo, tako mu je bilo tudi lice suho in podolgovato, pogled hladen in miren, nos dolg in zašiljen, a iz brade mu je rastlo nekoliko redkih dlačic, takisto tudi izpod nosa. Obleka mu ni bila baš sijajna, bolj dolga suknja mu je bila že precēj obnošena, a na glavi mu je počival dolg, zlizan tulec, izpod katerega so mu moléli na beli dan dolgi lasjé; svedočili so, da jih njih gospodar le redko uredi ali počeše. Pa še nekaj me je opozorilo na mojega soseda. Celi dan, da še po noči se je glasilo iz sobe mojega soseda glasno ptičje čvrčanje in gostolenje. Da bi le trenutek prenehali ti mali, lahkoživi pevci! Neprestano so drobili svoje prijetne, ljubeznive pesemce. „Ljubi ptice“ — mislil sem si — „izvestno ni zloben človek sosed moj“ in prav mikalo me je, da se ž njim seznanim. Saj je bila že njegova zunanost zanimiva, želel sem tudi videti one male pevce, kateri so me

s petjem tako razveseljevali, saj sem bil že od nekdanj ljubitelj teh malih, veselih božjih bitij. Seznanil sem se s svojim sosedom, a ne tako brzo, kakor sem mislil, ker je bil čuden svat — moj sosed.

Stanoval sem že nekoliko dnij v novem stanovanju. Dolgega, suhega soseda sem srečaval dostikrat na hodniku in ga vselej prav spoštljivo pozdravil. Nadejal sem se izvestno, da se takó med nama zaplete pogovor. Ali vse zaman! Pozdravil sem moža jedenkrat, pozdravil sem ga drugikrat, tretjikrat . . . a on se za vse to še zmenil ni. „Morda je tako zamišljen!“ tolmačil sem si in ga drugikrat tako pozdravil, da me je moral opaziti. A zopet nisem nič opravil; moj sosed je korakal vsakikrat svojo pot dalje. „Dètè vse šembraj! ta mož je res prava zastavica“, dejal sem, a moje zanimanje zanj je rastlo od dné do dné. Seznaniti sem se hotel ž njim, pa bilo kakor mu drago.

Začel sem drugače. Povprašal sem pri gospodaru za svojega soseda. „Mislite-li onega ptičarja?“ dejal mi je smehljaje se debeli gospodar in spustil par krepkih dimov iz dolge pipe.

„Da, prav onega“, odgovoril sem jaz.

„Čuden svat vam je Schlangenburg plemeniti Schlangenberg“.

„Kaj?“ začudil sem se jaz — „on, pa plemenitaš? Popreje bi si vse kaj drugega mislil, kakor pa kaj takega.“

„He, he“, smejal se je debeli gospodar, „plemenitaš, plemenitaš! Ne pozna se mu sicer nikjer, da bi bil kaj takega, in klek ga vedi, da ne stanuje na kakem gradu in da si tu s pisarijo kruh služi. Kaj bi, ime ima in nekoliko modre krvi, drugega nič.“

„Čudno, res čudno“, govoril sem jaz. „Priznavam vam, gospod, da me ta mož vedno bolj zanima. Ne morem se nikakor seznaniti ž njim. Poskušal sem že tolikokrat, vendar je vse zaman, še ne zmeni se za vse moje poklone.“

„Ali vam nisem dejal, da je to čuden svat, čuden, gospod? Tudi jaz ga prav malo poznam. Je pač že nekoliko let pri meni, ali verujte mi, da drugega o njem ne znam, kakor to, kako se zove in kaj je. Takih prebivalcev želel bi več. Vsakega prvega prinese one novce, katere mi plača za stanovanje, pokloni se in odide, in takó mesec za mesecem. Tudi jaz ga ničesar ne povprašam, ker znam, kakšen je, a od drugod nič ne zvem. Le to vem, da je velik ljubitelj ptičev in le tako bi se morda ž njim seznanil, ko bi opazil, da se tudi vi za ptice zanimate. Kaj hočete, ima svoje muhe mož!“

Govorila sva še nekoliko o mojem sosedu. Uvidel sem, da gospodar ne vé mnogo več o

sosedu, kakor jaz sam. Kaj sem hotel, poklonil sem se mu in odšel v sobico. Iz sosednje sobice se je zopet čulo čvrčanje ptičic, katere so gostolele, da je bilo milo poslušati, a meni je bilo, kakor da mi hočejo povedati: „Hajdi, pridi nas tudi ti pogledat: boš videl, kako smo lepe in kako se nam dobro godi!“ Jezilo me je, sedel sem za mizo, podprl glavo z rokama in zopet mislil o zanimivem sosedu. Kaj naj storim, da se mu prikupim? Zdajci sem se domislil srečne misli, vzel sem klobuk, odšel v mesto in še tistega popoldne je skakal v mični kletki na mojem oknu žolt kanarček in odzdravljaj z glasnim gostolenjem sosedovim ptičicam.

* * *

Dobro je pomagala moja zvijača.

Že dolgo pred šesto — takrat je namreč prihajal moj sosed iz pisarne — sem sedel, obrnjen proti oknu, in čakal, kdaj pride moj sosed po hodniku mimo mojega okna, da vidim, kako bo nanj delovala moja ptičica. Začuli so se čvrsti, dolgi koraki; znal sem, da je on. Kako sem bil hvaležen svoji žolti ptičici, da je baš tedaj najbolj nategovala svoje malo grlice in gostolela, da je bilo veselje. Prikorakal je moj sosed do okna mirno kakor obično, in že sem mislil, da odide mimo okna: kar se je obrnil proti oknu in zapazil gostolečo ptičico. Postal je trenutek, dva, opazoval ptičico, suho lice se mu je nekoliko raztegnilo in na ustnicah sem mu opazil lahek smehljaj; pogledal jo je še jedenkrat, a potem je odšel v svojo sobico. „Ahá!“ vzkliknil sem vesel „imam ga; ne bode mi pobegnil. Zanima se za ptičico!“

Nisem se prevaril.

Drugo jutro je odhajal zopet v pisarno in se potem od ondod povrnil; obakrat pa se je pomudil nekoliko tudi pri moji ptičici. Mene je to neznansko veselilo in pripravljaj sem se, da ga popoldne, ko se iz pisarne povrne, ogovorim. In tako je tudi bilo.

Šesta je minula in začuli so se po hodniku znani koraki. Izšel sem iz sobe, kakor da sem namenjen na izprehod, a on je prikorakal, ne opazivši me, do mojega okna in postal pri ptičici. Zaropotal sem malo s palico, on me je opazil in že je hotel dalje oditi, ko sem ga jaz vljudno pozdravil. Sedaj je prvokrat privzdignil nekoliko oni visoki, zlizani tulec in rekel: „Dober večer!“

„Vam li ugaja moja ptičica?“ začel sem jaz brzo, porabivši lepo priliko in mu smehljaje pokazal na okno.

„Hm, ljubezniv ptiček je“ odgovoril je mirno.

„Že dolgo sem si želel take stvarce, a sedaj jo imam in prav vesel sem je. Le škoda, da še ne vem, kako da mu čim bolj postrežem; zasluži pač, saj tako milo gostoli!“

„Ahá! vi ste novinec v ptičji reji“, dejal je moj sosed in se lahko nasmehnil.

„Da, gospod, in veliko prijaznost bi mi izkazali, ko bi me izvolili morda malo poučiti, ker take živalce so jako občutljive; a vi izvestno najbolje znate, kako ptičici ugodim, saj imate tudi vi ptičice, katerim se slabo ne godi, ker drugače ne bi tako veselo žvrgolele.“

„Imam jih pač nekoliko in rad jih imam. No, če bi jih radi videli, pa stopite z menoj! Tudi poučil vas bom, kako da ravirate s ptičico“ — dejal je moj dolgi sosed, a jaz sem vesel svojega uspeha zadovoljno stopil v njegovo sobico.

Stopila sva v malo sobico, katera ni bila mnogo večja od moje, a baš tako prijazna kakor moja. V sredi sobe je stala navadna mizica, na njej je ležalo nekaj papirja in nekoliko knjig, poleg mize sta bila dva stolca, tretji, že precej polomljen, je čepel v kotu, a tamkaj je bila tudi starodavna postelja. Par korakov od postelje je bila stara omara, kateri je manjkala jedna noga, zato se je pa tudi bolj po strani držala, četudi je bila podložena z nekoliko odrezki od desk. Reda, pravega reda v sobi ni bilo: tu je visela stara, pregledana suknja, tam so ležale obrabljene hlače in pri peči se je stiskalo nekoliko čevljev, kateri niso bili več imenitni; opazil sem na prvi pogled, da gospodar ne gleda mnogo na to, ali je njegova soba urejena in pospravljena, kakor lična škatljica. A baš zato mi je bil sosed še zanimivejši.

Omenil sem starodavne postelje. Baš gori nad posteljo je viselo nekoliko starih slik. Posebno so me zanimale tri. Prva je predstavljala dobro rejenega, skrbno obritega gospoda. Na licu mu je počivala neka zadovoljnost in ponosnost. Druga, prav tako velika podoba, je prikazovala lepo gospo, pravilnega, mladega in prijaznega obličja. Lepi, plavi lasje so se ji kopicili na ponosni glavici, pod visokim belim vratom ji je visel dragocen medaljon, a v roki je držala rmeno vrtnico. A bolj, kakor obe sliki me je zanimala tretja, katera je bila med njima v sredini. Da ste ga videli onega poni-glavčka, kakó se je držal! Bil vam je to nekako dveleten, rdečeličen, okroglast deček, kateri je ponosno sedel v svojem otročjem stolčku. Okrog stolčka so bile razmetane igrače, konji, sablje in vojaki, a v naročju je držal in z obema

rokama k sebi pritiskal velikega, lepega, pisanega petelina. Moral sem se zasmejati, ko sem prvi-krat videl tega razposajenčka.

„A glej ga kleka! na ptičice sem pa pozabil. Oprostite mi blagovoljno! Da, tudi ptičice sem videl, saj me je k njim moj sosed pripeljal. Da, imel je lepe ptičice, šest lepih ptičic je imel — tri slavčke in tri kanarčke. Tam pri obeh oknih so viseli v mičnih kletkah ti mali pevci. Hm, rekel sem, da moj sosed ni bil poseben prijatelj redu, a nisem prav povedal: če je bil kje red, tu je bil izvestno red, tu pri ptičicah. Imele so vse tako čiste kletke, imele so obilo sveže vode, — kanarčki imeli so celó male posodice, v katerih so se mogli kopati — tla so bila lepo z drobnim peskom posuta — v obče vse je bilo tako skrbno očiščeno in lepó urejeno, da sem kar strmel.“

„Poglejte, to so moje ptičice“, dejal mi je moj sosed in se zadovoljno nasmehnil, nato je pogledal najprvo ptičice, potem pa mene, kakor da hoče reči: „Kaj ne, da se smem ponositi s svojimi ptičicami!“

„In to mi je jedino veselje“, nadaljeval je. „Le pogledajte jih, kako prijazno naju pogledavajo te male živalce! Kdó jim pač ne bi stregel, saj so tako ljubeznive!“

„To so torej pevke, katere me že ves čas mojega tukajšnjega bivanja razveseljujejo s prekrasnim petjem. In šest jih imate, lepo število, gospod!“

„Hm, imel bi jih lahko še več, pa nečem; toliko je baš prav. Gostolenja je zame dosti, zabave dosti, a kaj bi tajil, tudi opravila. Sicer bi jih tudi lahko komu drugemu izročil, da jih oskrbljuje; vendar nečem, sam to najbolje obavam. Sam jih čistim, sam jim donášam hrane, sam se jih veselim, sam jih tudi poslušam. In navadil sem se tega tako, da bi težko delal drugače.“

In pripovedoval mi je moj sosed mnogo, največ o ptičicah. Nikdar ne bi bil verjel, da bi hotel oni dolgi, tih mož, katerega sem tolikokrat na hodniku srečaval in ga tolikokrat brez vspeha pozdravljal, toliko govoriti. Vesel sem bil, zeló sem bil vesel novega znanja. Vedel sem, da ne bom odslej več osamljen, saj bom imel moža, s katerim bova marsikatero urico prekramljala in poslušala gostolenje veselih ptičic, katere so bile, kakor sem že rekel, tudi meni jako mile. Poslovil sem se prisrčno od svojega novega znanca in odšel zadovoljen v svojo sobico, ko je tihotni mrak že davno ognil majčico zemljo v svoje čarobno, temno krilce.

(Dalje.)

Ptičji prijatelj.

(Črtica. — Spisal Janko Barlè.)

(Dalje.)

Bil je res pravi ptičji prijatelj moj sosed. Kadar je bil le domá, vselej je imel dosti opravila s svojimi krilatimi ljubimci. Prvo opravilo zjutraj, ko se je napravil, bilo mu je, da čim boljše postreže lahkoživim gostom. Očistil jim je skrbno kletke, donesel sveže vode, donesel kanarčkom repičnega semena in pa nekoliko stare, v vodi namočene žemlje, slavčkom pa nekoliko mravljinčjih jajec in po jednega — dva črvička, katerih je mnogo hranil nalašč za to v velikem loncu, polnem raznih krp. Včasih je kupil za poboljšek pri mesarju jetrc, skuhal jih domá in skosál in potem pogostil male izbircneže. Ali po jetrcu je šel vedno le sam, nikoli da bi po nje poslal svojo postrežnico, katera mu je opravljala in mu prinašala najpotrebnejše stvari; tega častnega poslanstva ji ni poveril: hotel je, da sam izbere pri mesarju najboljši košček, kateri bo njegovim ptičicam najbolj ugajal.

Pa kakó je poznal ptice! Vsako pojedinost o njih je vedel. Gledé slavčkov se je povsem zlagal z znanim prirodoslovcem Brehmom; le to ga je jezilo, kako je mogel tak učenjak zapisati, da se slavček, kateri je bil že jedenkrat ulovljen, dá še drugikrat premotiti in ujeti. — „Tega ne bi slavček nikdár napravil“ —, dejal je — „predobro si zapomni, kaj je izgubljena prostost.“ —

„Ej“ — dejal sem — „menda vendar ptičice tega toliko ne čutijo, saj nam pojó tudi v sužnjosti veselo, baš kakor v zeleni naravi.“

„Kdo vam je to povedal?“ — začudil se je on. — „Ej, ne poznate ptičic in jih ne poznate. Drugo vam je njihovo petje v naravi, drugo v sužnjosti. Ej, kako se razlikuje slavček, kateri prepeva v zelenem grmiču in kratkočasi s svojimi pesmicami milo družico, katera mu valí v spletenem gnezdu in kateri ostane zvest do smrti, od slavca, kateri toži za izgubljeno slobodo v tesni kletki, pa naj mu je še tako dobro! Sicer je pa tudi med pevcem in pevcem ogromna razlika, dasi oba slobodno letata. Tudi med njimi so razne stopinje v pevski umetnosti, in ne zna vsak jednako milo krožiti. Oj slavčki, to so vam mile ptičice! Redko katera ptica ljubi tako svojo domačijo kakor slavček. — Vsako leto se povrne v isti kraj, kjer se je rodil in kjer je prvikrat gnezdil. Dalnja tujina, lepši, toplejši kraji mu ne izbrišejo spomina na oni zeleni grmiček, v katerem je s svojo dru-

žico skrbno hranil svojo gladno dečico in jo učil skladati prve pesmice. Sploh ima vsak slavček stalno okrožje, katerega se vedno drži, in nikoli ne gre daleč od kraja, v katerem navadno biva. Tamkaj se razveseljuje, tamkaj si nabira hrano, tamkaj poje svoji družici mile pesmice, tamkaj spremlja godne mladiče na prvi izprehod in jih uči letati — onemu kraju ostane zvest, dokler živi.“ —

„Res je to, pa vendar se tudi sužnjosti privadi“, dejal sem zopet jaz. „Vidite, česa-li nedostaje onim-le našim slavčkom? Kaj jim je mari zeleni gozd, pozabili so povsem nanj, drugače ne bi tako veselo skakljali!“

„Nikari takó, prijatelj mladi!“ odgovoril mi je on. „Res, moji slavčki imajo vsega dovolj, vendar težko pogrešajo izgubljeno slobodo. Verujte mi, slavček se nikdar kletke ne privadi! Tudi če ste ulovili mladiča, kateri je jedva spoznal lepoto narave, še tak mladič se ne more nikdar prav udomačiti: a kaj šele slavček, kateri je že jedenkrat gnezdil! Nekaj ga morí, otožno leta po kletki, gine od dne do dne in popreje konča svoje nežno življenje kakor v prirodi, dasi mu tamkaj postrežba ni tako izborna in dasi mora tamkaj marsikaj pretrpeti. Drugače vam je ž njegovim rmenosuknjastim sosedom. Kanarček, pred več stoletji udomačen, pozabil je povsem svojo pravo domovino, kjer leta prosto in kjer gostolí pod milim nebom, in zamenjal ono domovino z drugo — s tesno kletko. Siromaček niti ne čuti, da je v robstvu, ne pozna zelene narave; kletka mu je ves svet, a človek največji dobrotnik. Sam si ne bi znal nič pomagati, še gnezdece mu moraš sam napraviti, in ubil bi ga, če bi ga izpustil v hladni gozdiček. Bože moj, kaka razlika med ptičicami!“

Ej, koliko mi je moj sosed še pripovedoval! Bil je temeljito poučen o pticah; pa kako tudi ne, saj ga je samo to zanimalo in saj jih je tako ljubil! Rad sem poslušal in občudoval tega ptičjega prijatelja. Saj se pa tudi moj ptiček ni mogel pritožiti zaradi mene; stregel sem mu, kolikor sem mogel, a on mi je to plačeval z veselimi petjem, odzdravlja je ž njim svojim prijateljčkom v sosednji sobi. In vesela sva jih bila, moj prijatelj in jaz, poslušala sva jih, pogovarjala se med seboj, in hitro so nama potekali dnevi v prijateljstvu.

* * *

Marsikatero urico sem presedel pri novem prijatelju. Lahko ga tako imenujem, ker sva se res sprijateljila in prav iskreno sprijateljila, dasi sva bila v letih zelo različna. In ni mi ničesar skrival, in jaz njemu ne. Vsakega dne sem težko pričakoval šeste ure, ko se je vrnil iz pisarne, in potem hajdi v njegovo sobico in sedi pri njem do večera! In ni mi bilo odveč.

Tajila si nisva ničesar, sem dejal, in vendar sem se nekako bal poseči v njegovo minulosť, katera mi je bila neznana in tajna. Jedenkrat sem pa zvedel tudi to.

Sedela sva v njegovi sobici. Zlato solnčece se je spravljaló k odhodu in prav prijazno pokukalo v sobico. Svetli solnčni žarki so padali na steno nad posteljo mojega soseda in razsvetljevali one tri slike, o katerih sem vam že pravil. In četudi sem se nekako bal, vendar sem se ohrabril in povprašal prijatelja:

„Povejte mi vendar, kdo so one tri osebe nad vašo posteljo? Tolikokrat sem vas že hotel o tem povprašati.“

Nagubalo se je lice mojemu prijatelju, in počel je tako-le:

„Za one slike vprašate, prijatelj? Hm, hm, to so spomini boljših dnij, spomini. Ali zakaj da vam pripovedujem, to vas tako ne bi zanimalo.“

„Motite se“, dejal sem. „Res me one slike, posebno oni mali, rdečelični deček tako zanimajo, kakor ne vem kaj. Zatorej vas prosim, da mi kaj o njih poveste, če se vam ljubi.“

„Nu, če vam je to tako drago, pa me poslušajte, dasi rad ne pripovedujem. — Dobrih šest ur od našega mesta leži starodavni grad Kačjak — Schlangenburg — tam je tekla moja zibelka. Grad sam je zidan čvrsto; debelo zidovje, mala okna, ozki, temni hodniki dokazujejo njegovo starodavnost. Na jedni strani gradú se začinja lep gozd, na drugi se odpira krasen razgled na plodno polje in na bele vase, raztresene po prijazni dolini. V tem gradu je gospodoval moj oče, oni-le lepi gospod v črni obleki. Nekdaj so imeli Schlangenbergi več gradov in obilo posestva, ali sčasoma se je vse to na malo spravilo, in moj oče je podedoval jedino rodovinski grad, starodavni Kačjak in ne baš preveliko imetje. Ona gospa na desno je moja pokojna mati, Bog ji daj vse dobro in povrni vse skrbi in žalosti, katere je prestala! Oj, imela je blago, dobro srce in plemenito, nežno dušo. Kolikokrat se je spominjam! A oni-le okroglasti deček, kateri vam, kakor pravite, posebno ugaja — dejal je moj prijatelj in se sladko nasmehnil — oni sem bil jaz v detinski dôbi. Bog znaj, kako, čudno je vsekako, že ondaj sem pokazoval, da bom ptičice ljubil. Kolikokrat mi je pokojna mati pri-

povedovala ono dogodbico! Stariši so tako želeli, da me slikar, kateri je ondaj baš pri nas bival, naslika. Pa kako, ker nisem hotel nikoli mirno sedeti! Ne, da bi bil razposajen, le kremžil sem se in z nogama kopitljal, in vse igrače, katere so mi dobri stariši dali, da se ž njimi pozabavim in utirim, vse sem zmetal na tla. Že je slikar mislil, da me ne bo slikal, kar si je moja dobra mamica nekaj izmislila. Ko sem s svojo pesterno po dvorišču kobacal, vedno sem se izredno zabaval z našo perutnino. Gledal sem čopaste jarčice, kako so pohajale po dvorišču in kokodajčevaje med seboj se pomenkovale; gledal sem starega, ponosnega petelina, gledal male petelinčke, kako so skakali in se kavsali. Vselej sem se takemu prizoru nasmejál in glasno vzkliknil, a če je kateri izmed njih bliže prišel, hitro sem se iztrgal pesterni iz rok, stekel za petelinčkom, kateri je seveda lahko pobegnil, ker sem jaz navadno, v naglici, ko sem par korakov napravil, telebnil na nos in glasno plačoč to nesrečo naznanil pesterni. Spomnila se je tedaj moja mati, da jaz tako ljubim perutnino in je zato porabila še zadnje sredstvo. Našega starega petelina so morali uloviti in ga meni prinesiti. G'asno sem tedaj vzkliknil — pripovedovala mi je često mamica — z rokama plosknil, zgrabil petelina z obema rokama v svoje naročje in ga tako držal. Sedaj me pač ni bilo treba opominjati, naj bom miren; lahko me je naslikal slikar, a ne samo mene, nego tudi našega starega petelina po izrečni želji moje pokojne matere. To, vidite, je povest one sličice, katera vam tako ugaja, prijatelj moj!“

„Res, že ondaj ste pokazovali, da bode te prijatelj ptičicam“, dejal sem jaz. „A kako je z vašim gradom, komu sedaj pripada, morda kateremu vaših bratov?“

„Bratov nisem imel nikdar. Ej, grad pa tudi ni moj, niti katerega izmed mojih sorodnikov, marveč je v ptuji vlasti. Žalostna je ta povest. Ni bil imovit moj oče, to sem vam že dejal, vendar bi bil grad še danes lahko last Schlangenbergov, da ni moj oče — Bog mu daj duši lahko! — zabredel. Ne, hudoben ni bil, ali drugi so ga dobili v svoje mreže.“

Naš grad je bil na samem. Do sosednjega gradú je bilo dobri dve uri. Lastnik onega gradú je bil star plemenitaš, brez prijateljev, brez rodbine. Le redko kdaj je prišel kateri k njemu. Bil je mož bolj sam zase in tudi ni ljubil raznih pohodov in gostovanj. Ali to se je premenilo po njegovi smrti. Dedič njegov, daljnji mu sorodnik, pripeljal je s seboj veliko, veselo družbo in od sedaj se je na Visokem živelo burno in zabavno. Gostba se je vršila za gostbo, sedaj je bila domača zabava, sedaj

zopet kakov izlet in društva vedno obilo. Moj oče je bil običajno doma; da bi kam šel, bilo je redko in to navadno le po poslu. Gospodarstvo in pa bolj slabi dohodki mu niso dopuščali, da bi se udeleževal slovesnostij in zabav v mestu, a kaj mu je bilo tudi to, imel je doma dobro ženo, katera mu je stregla, kolikor je mogla, imel je mene, kateri sem tedaj menda dovršil tretje leto. In rad naju je imel, mater in mene, rad.

Ali ni bilo vedno tako. Odšel je tudi on jedenkrat, dvakrat na Visoko in se povrnil vselej kasno in pa dobre volje domov. Pohvalil se je z izvrstno zabavo in izbranim društvom in zopet odšel tje, ko je bila prva prilika. Kar je bilo v početku le redko, postalo je sčasoma pogosto, in kmalu je bil moj oče reden gost na Visokem. Mati mu je sicer to odsvetovala in mu branila, ko so bili ti pohodi le prepogosti, a on se je vselej lepo opravičil. Trajalo je to blizu jedno leto.

Naše gospodarstvo ni bilo ni preje baš sijajno, ali odkar se je oče še manj trudil z gospodarstvom, šlo je vse rakovo pot. A ne

samo, da oče ni gospodaril, večkrat je celó kaj prodal, kako živinče, ali kako njivo, češ da mu denarja treba; a denar je ves znosil na Visoko, ker so tamkaj večkrat igrali in to za visoke vsote. Lahko si mislite, koliko je moja mati trpela, ko je zvedela to žalostno novico. Prosila je očeta, zaklinjala ga, naj več ne zahaja na Visoko, naj se usmili mene in pa nje in zopet popravi gospodarstvo, a bilo je vse zaman. Škoda, silna škoda, bil je dobra duša, obljubil ji je tudi, vendar ni mogel zapustiti one družčine na Visokem in pa nesrečne igre. Hodil je še vedno tje, vračeval se kesno in večkrat srdit; kako tudi ne, ker je zaigral velike vsote, a ne redko se je tudi pripetilo, da ga je mati zaman čakala in prelivala v svoji sobici solzé. Naše gospodarstvo je vidno propadalo, dolžniki so se množili kakor domači zajci, a denarja od nikoder. Oče je prodaval razna zemljišča in druge stvari, gospodarstvo se le ni popravilo, ker je skupljene denarje nosil na Visoko in jih tamkaj zaigral. Je-li čudno, da ni moglo biti dolgo tako?“

(Konec.)

Vzori in boji.

(Po prijateljevih pismih priobčil Jož. Ošaben.)

(Dalje)

60. Majnikov izlet. — Trojna pokora zaradi njega. — Peripatetiki. — Oponašani Vergilij. — Nageljček v šoli. — Lakonično pismo.

. . . majnika . . .

Dragi prijatelj!

Ljubi maj, krasni maj,
Konec zime je tedaj . . .

Kaj ne, tako smo peli v prvih razredih ljudske šole? Brezdvomno se tega še spominjaš. Tudi v Ljubljani je maj, krasni maj, toda za-me, za-me, dragi prijatelj, ga ni! Zopet sije gorko pomladansko solnce in vse, vse se ga veseli, — jaz pa žalostno gledam v božji svet . . . Že zopet sem namreč obolel. Bog me grozno tepe!

Za jedan časak radosti
Hiljada dana žalosti!

To se izpolnjuje na meni. Samo jeden dan sem bil preveč vesel, in sedaj morda nikdar več ne bom . . . In vse kesanje ne pomaga nič! Pa kaj je vendar bilo, vprašuješ me? No, to Ti lahko ob kratkem povem. Na majnikovem izletu smo

bili. Sicer si bil pa tudi Ti in, kakor mi pišeš, ste se izvrstno imeli. Tudi mi smo se. Zjutraj sicer je slabo kazalo, zakaj nebo je bilo vse prepriženo z oblaki in nekoliko je mrščalo iz njih. To je najbrže ostrašilo našega gospoda razrednika, da ni prišel na kolodvor, kjer smo ga pričakovali. Menil je najbrže, da se tudi mi vrnemo v mesto. Res se jih je nekaj skesalo, toda kakih petnajst nas je pa le ostalo. Dali smo si besedo, da napravimo izlet, četudi bi imele prekle leteti z neba. Dogovorili smo se, da jo mahnemo na dolensko stran in sicer na Vače. Zakaj tje? Slišali smo že toliko o rimskih grobovih, ki so jih odkopali tam gori, in v ljubljanskem muzeju smo občudovali že večkrat one bronaste kotličke s čudnimi bajeslovnimi podobami krog in krog, kar so bojda vse izkopali na Vačah. Na Vače torej! Meni se je na tihem celo prikradla misel, da najdem kak nov, doslej nepoznan grob in v njem še vse dragocenejše kotličke, in moje ime bo zaslovélo po svetu daleč, daleč, kakor bi udaril na zvon! No, saj veš:

Nullum magnum ingenium sine mixtura
dementiae.

pale v blesteči rosi; vsa narava je bila polna življenja. Minica je imela objokane oči in praznjo obleko, dasi je bil delavnik. Noč ji je minula brez spanja, življenje se ji je zdelo prazno, ničevno. Zvezala je svoje reči — veliko jih itak ni bilo — v rdečo ruto, pozdravila domače, kakor pozdravi koncem leta seleča se dekla stare gospodarje; sprejela je tudi tiste desetake, katere sta vrgla prednjo mladi in stari — pa je šla, težko skrivaje solze. Na dvorišču se je razjokala na ves glas in jokaje zapustila kraj, kjer je preživela mnogo bridkih trenutkov.

Šla je brezupno naprej, naprej brez pravega namena: Kam? — K materi? Da bi jo noč in dan zbadala, kako slabo je dosegla njeno namero pri starem Prašniku! — K Predalu? Tje bi je niti ne pustili pod streho: „Tebe ne, tebe že ne!“ — Torej kam? — V daljnji svet? — Da, ta je širom odprt — mladi, nezkušeni deklici . . . Solnce se je vspelo že na poldne, ko je prišla Minica po stezi na glavno cesto, v jedni roki rdeč zveženj obleke, v drugi ruto, v očeh solze . . .

Šla je k materi v Brestnik.

* * *

Dve leti pozneje je prejel stari Prašnik to-le pismo:

Ljubi oče!

Potrtega srca Vam naznanjam, da smo včeraj zakopali mojo ljubljeno mater. Na smrtni postelji so mi naročili, naj Vam pišem, da Vam iz srca odpuščajo vse krivice in prosijo, da jim odpustite tudi Vi. S tem zvršujem njih poslednjo voljo in pristavljam še to, da je z materino smrtjo

nehal med nami vsakoršen dolg. Zato Vas tudi jaz prosim odpuščanja za vse neprijetnosti. Na tem svetu se najbrž ne bomo videli več. — — Ko sem prišla pred dvema letoma obupana in žalostna od Vas k materi, so mi rekli: „Ne boj se me, Minica! Ako te je on zavrzel, ne zavrže te tvoja mati.“ Dobri prijatelji so jim nasvetovali blagega človeka, ki je bil vseč tudi meni. Moj soprog ni nikoli vprašal, kako se pišem, in najinih otrok ne dosega več madež Vaših grehov. To mi je sredi skrbi in dela najlepše zadostilo. Z Bogom!

Vaša

Minica.

„Ivan!“ reče stari Prašnik, ko mu je sin prebral to pismo, „Ivan, poslušaj me! Hvala Bogu, da je stvar sedaj poravnana. Ti si mož in si tudi pameten. Vendar ne vemo, kaj te čaka. Zato naj ti bom jaz, tvoj oče, za svrilen vzgled. Oh, koliko sem trpel in kako dolgo! Res, slabo sem ravnal v mladosti, četudi nisem bil vsega sam kriv: a pokora moja je bila strašna. Sin moj! Bodi vedno pošten, nikdar lahkomisljen! Ne zaupaj vabljivemu svetu in ne poslušaj ga! Kakor kača Evo, tako omami in zapelje človeka pregrešno poželenje. Móli, da boš stanoviten. Glej, saj sem tudi jaz preživel najlepša leta tako, kakor se spodobi možu. Torej bi bil lahko premagal tudi prvo nevarnost in se ognil onim zanjkam. Še jedenkrat hvala Bogu, da sem prestal in da je izbrisan stari dolg.“

Ivanu se je utrnila solza v očeh, in milo je pogledal očeta.

Ptičji prijatelj.

(Črtica. — Spisal Janko Barlè.)

(Konec.)

„Prišlo je huje, kakor smo se nadejali. Bil sem že dobro odrasel, imel sem kakih devet let. Nekega dné je odšel oče zopet na Visoko. Tam je bila že zbrana vesela družba in začeli so igrati. Oče moj je iz prva dobival in dobil je že mnogo, kar je bilo le redkokdaj. Vendar proti večeru se je sreča obrnila: oče moj je izgubljal vsoto za vsoto — izgubil je vso gotovino — — Ali razburkana strast ni mu mirovala. Srdila ga je izguba, klel je, kričal, pil mnogo in dalje igral. A ker ni imel svojega denarja, posojeval mu je domačin, kar je bilo

že obično. Toda moj oče je le izgubljal. Strast ga je povse omamila, vsa kri udarila mu je v glavo, pil je mnogo več, kakor je bilo prav in le dalje igral, toliko časa, da mu domačin ni hotel več posojati. Sprl se je z vsemi igralci, nazval jih goljufe, in se srdit, malone besen vrnil kasno po noči domov, kjer ga je še moja mati pričakovala. Tudi nad njo se je otesel in jo pošteno oštel, češ, kaj toliko časa bedí in njega čaka, kakor da je mal otrok, a ne svoj gospod. In plakaje se je mati vrnila v svojo sobico, kjer sem tudi jaz spal.

Drugo jutro potem smo ga našli mrtvega — „dejal je moj sosed in umolknil, a lice, ono suho blede lice se mu je čudno nagubalo; okó, ono mirno okó mu je počivalo na gospodu v črni suknji, kateri je visel na steni. Ptičice, kakor da so znale, kaj se godí v duši njih gospodarja, obmolknile so za čuda vse. Tudi jaz sem molčal, ker nisem hotel motiti globoke žalosti svojega soseda in mu pustil, da začne zopet sam razgovor. In nadaljeval je čez nekoliko časa:

„Tisto jutro smo dolgo čakali, da oče vstane. Mati je bila vsa zaplakana; bilo je ubožici milo, ker jo je oče sinoči po krivem takó ozmerjal. Hotela ga je tisto jutro še jedenkrat prositi, naj na Visoko več ne hodi, marveč bolje poskrbi za gospodarstvo in zame, da se tudi usmili nje, katera je že toliko nočij zaradi tega prebedela.

A očeta le ni bilo. Stopila sva naposled z materjo v spalnico, češ, kaj je neki očetu, da tako dolgo ne vstane. In našla sva ga — mrtvega od one silne razburjenosti in tudi od vina, — a bil je že po naravi polnega telesa in imel mnogo krvi — zadela ga je po noči kap.

„Očeta nimaš več, dete ubogo!“ — vzkliknila je čez nekoliko trenutkov pokojna mati in zastonj budila mojega nesrečnega očeta. A jaz, dobro se še spominjam, prišel sem tje k očetu, — saj nisem mislil na to, kar je rekla mati, — prijel ga za mrzlo roko, katera mu je ob postelji visela, in ga polahko stresel rekoč: „Oče, vstanite vendar, vstanite!“

In nisem ga prebudil ne jaz, ne mati. Zaspal je na veke, Bog mu daj dobro. Ni si bil sam kriv svoje nesreče, bil je zapeljan, preslepljen in podlegel je strasti.

Slaba se je godila meni in materi po očetovi smrti. Gospodarstvo, že nekoliko let zanemarjeno, je povsem propalo, a dolžniki so se oglašali dan na dan od vseh strani, posebno pa visoški grajščak, pri katerem se je oče največ zadolžil in kateri je materi pretil, da vse prodá, če mu skoro dolgovi ne poplača. Res se je stvar vlekla in zaustavljala še nekoliko časa, ali nazadnje je le prišel osodni dan, in prodali so nama vse, ker pomoči ni bilo od nikoder. Grad je kupil bogataš iz mesta, in takó so Schlangenbergi izgubili zadnji košček zemlje, in starodavni rodovinski grad, mogočni Kačjak, je dospel v tuje roke. Mati je res dobila nekoliko novcev, da bi imela s čim živeti in mene vzgajati, vendar kaj prida ni bilo tisto. In odpotila sva se mati in jaz v daljnje mesto; ona, da tamkaj v samoti preživi tožne dneve svojega življenja, jaz, da se tamkaj izučim.

Nadaljnjo mladost sem preživel v mestu. Z materjo sva živela v mali hišici v predmestju.

Oj dobra moja mati! Pazila je na me, kakor na svoje oko, učila me in vzgajala skrbno, kakor malokatera mati svoje dete. Dasi sva bila zapuščena od vsega sveta, vendar sva imela marsikatero veselo urico. Večkrat proti večeru sva odšla venkaj v naravo, v cvetočo, zeleno naravo, in ugajala je obema. Pred nama se je razprostiralo plodno polje, a v bližnjem gozdiču so se oglašale ptičice in gostolele svoje vesele pesmice. A mati mi je pripovedovala lepe dogodke v prošlih dneh na Kačjaku, meni so se obudile v duši vse slike mojega detinstva, a srce se mi je polnilo z radostjo, katera se je takó strinjala z onimi veselimi pesmicami malih ptičic. Kako sem vendar ljubil to ptičje gostolenje! Kadar mi je le čas pripustil, odšel sem iz mesta v bližnji gozdček in poslušal tamkaj po cele ure milega slavčka ali pa opazoval žoltokljunega kosa. In za ves svet nisem maral toliko, kolikor za te lahkokrile prijateljčke.

Nu, ker vam že pripovedujem, hočem vam povedati vse po istini, prijatelj mladi! Umevno je, da me je moja dobra mati pošiljala v šolo. Dovršivši s srednjim uspehom osnovne šole, stopil sem v gimnazijo. A kaj bi vam tajil? Dasi me je moja dobra mamica nagovarjala in prosila, sem v šoli vendar slabo napredoval. Nikakor nisem mogel onih predmetov pojmiti — vse je bilo zaman. Res sem bil po naravi za učenje trdoglav, vendar menim, da tudi ni bilo pravega veselja. Često so mi v šoli misli uhajale tje v zeleni gozd, in ni torej čudno, če sem le počasi lezel od razreda do razreda in večkrat tudi ponavljal kateri razred. Ali kaj sem ondaj maral za to!

Bil sem menda v šestem razredu. Moja majčica, že po naravi slabotna, jela je jako pešati, kar vidno je slabéla. Saj je tudi lahko; zaslužila je pač boljše življenje, kakor ga je imela. Koliko nočij je prebedela in preplakala, a sedaj je z menoj, zapuščena od vsega sveta, v daljnem mestu, malone v siromaštvu životarila. In pomoči ji ni bilo! Za nekoliko tednov sem pokopal zadnje srcé, katero me je razumelo, srcé, katero je za me skrbelo in z menoj delilo veselje in žalost; pokopal sem svojo dobro mater in ostal mlad, neizkušen, sam sredi tujega neznanega sveta, brez podpore, brez vodnika.

Kaj sem hotel? Šola me ni veselila, a tudi sposobnosti, niti sredstev nisem imel, da se dalje učim. Kaj sem hotel? — Obesil sem knjige na klin, zapustil šolske klopi in stopil k nekemu odvetniku v pisarno. Pisal sem tu in pisaril nekoliko let, hm — služba ni bila baš sijajna, ipak sem imel svoj košček kruha in živel sem sam zase — mlad samotar. Le nekaj nisem opustil! Kadar sem imel kako prosto urico, précej sem jo ubral tje v zeleni gozd in tamkaj

sem bil zadovoljen, vesel, da ne rečem — srečen. Vendar tujina je tujina. Hrepenel sem, ne po domu, saj doma nisem imel, hrepenel sem po domačem kraju in takó dospel v to mesto, kjer sem že lepo število let. In navadil sem se na svoje življenje, s svojimi ptičicami se zabavljam, poslušam njih veselo gostolenje in sem ob njih včasih sam vesel.“

Obmolknil je moj sosed.

„Da, v istini, ni vam bila sreča mila v življenju, gospod sosed!“ — pretrgal sem dolgi molk. — „Kakó čudna je vendar naša osoda! Jednemu siplje na stezo življenja pisane cvetke, obdari ga z dragocenimi darovi in mu povsod pomaga; — drugega vodi po trnjevi poti, srce mu napolnjuje z bridkostmi in mu grení življenje od zibeli pa do groba! In tudi vam, kakor da je osoda postregla v življenju obilo s pelinom!“

„Res govorite nekoliko prav, prijatelj mladi, vendar ne mislite, da sem zopet tako osamljen in zapuščen, kakor se vam je zdelo izprva. Navadil sem se tako živeti in ne hrepenim mnogo po drugačnem življenju. Zaslužim toliko, da preživljam sebe in te ptičice, in več ne potrebujem. Prišla bo sicer starost, bolezen, vendar ne bojim se je toliko, bo že Bog kako ukrenil, da bo prav. Res je moja služba dosti težka, celi dan posedam v zaduhli pisarni, ali pridem domov, pa se toliko bolj pozabavam s ptičicami, katere me že komaj pričakujejo, da se ž njimi malo pošalim. Gospod, pri katerem pišem, je tudi blaga duša, mož poštenjak, in dovoli mi vsako leto male počitnice, in tedaj odidem v svoj rodni kraj, kjer stoji starodavni Kačjak. Posestnik gradú se me je tudi navadil in mi takrat odstopi malo sobico v jednom delu grada. A ondaj odidem v zeleno naravo, v senčnati gozdiček, kateri se prostira za gradom: tamkaj mi je takó milo, takó ugodno in z ničemer ne bi takrat hladnega gozdiča zamenjal. Vsak grmiček ima svojega pevca; poslušam one mile pesmice, spominjam se svoje mladosti, svojega očeta in svoje majčice, in narava se mi zdi tako vesela in krasna in tudi jaz sam se razveselim.“

Občudoval sem tega moža. Bil je čudák, nedvojbeno čudák, poseben, nenavaden človek. Nisem vedel, ali naj ga pomilujem, ali ne; a vseč mi je bil jako. Govorila sva še dolgo — mož je bil nenavadno zgovoren in pozno je že bilo, bolj kakor obično, ko sem se tistega večera od njega poslovil.

* * *

Bilo je dve leti kasneje. Vse je bilo še kakor nekdaj. Ptičice v majnih sobicah so še istotako gostoléle, moj prijatelj je še istotako hodil v

pisarno in se iz nje vračeval, jaz sem ga še istotako obiskoval, in razgovori najini so še istotako prijazno in prijateljski potekali. Prav nič se ni premenilo.

Pomlad, lepa cvetoča pomlad je priromala iz juga v lepi, novi obleki in s seboj pripeljala nebrojno število cvetok, katere je trosila i po polju i po logu; pripeljala je s seboj nebrojno število pevcev, kateri so z milim petjem oživili vsak grmiček, vsako drevce, privedla je s seboj vse čare in lepote, kakoršne ima samo lepa, vedno mlada pomlad. In vse je hitelo v cvetočo, duhtečo naravo.

Nekega popoldne se je moj sosed povrnil nenavadno vesel iz pisarne. Inače blede lice mu je kar žarélo, navadno mirni očesi sta mu nekako čudno svetléli, da, še njegov dolgi, enakomerni korak, kakor da se je premenil, in stopil je v mojo sobico naglo in veselo:

„Jutri pa romamo!“ — vzkliknil je.

„Kam pa, kam ste se namenili?“ vprašal sem ga, četudi se mi je zdelo, da pojde moj sosed po svojem običaju zopet v rodni kraj.

„Hej, na Kačjak — domov“ — pristavil je šaljivo — „v naravo! Dober gospod je, dober, ta moj načelnik. Niti prositi ga ni bilo treba. Prišel je k meni, pa me je vprašal: ‚Nù, kdaj pa mislite zopet kaj na počitnice?‘. Ej, gospod, že večkrat sem vas namerjal prositi, da me zopet na nekoliko dnij pustite!‘ dejal sem. ‚Nù, če bi pa res takó radi, pa pojdite na teden dnij!‘ odgovoril mi je prijazno. ‚Vam izročam ptičice v oskrbo“ — hitel je moj sosed — „le vam jih zaupam, saj znam, da bode te skrbeli zanje baš kakor jaz sam. Teden dnij me ne bo. A vreme kakor nalašč, lepšega si ne morem želeti. Jutri za dné pa odrinem.“

In ni mi mogel vsega dopovedati, kaj naj vse storim in kakó naj s ptičicami ravnam. Ponovil je po dvakrat, trikrat isto stvar. A jaz sem se sam ž njim veselil, saj sem mu privoščil nekoliko dnij odpočitka v lepi naravi in to v domačem kraju, katerega je on, dasi na skrivnem, takó ljubil. In veselo sem gledal za čudnim, pa dobrim možičkom, ko se je drugega dné od mene poslovil in se na preprostemu vozičku po cesti odpeljal.

Bilo mi je tako dolgočasno brez prijatelja. Vse mi je bilo nekako prazno in otožno, da, še isto ptičje gostolenje se mi ni zdelo več tako veselo, kakor ondaj, ko je bil doma moj sosed. Počasi so mi minevali dnevi in težkó sem pričakoval večera sedmega dné, ko se je moral vrniti moj prijatelj. Znal sem izvestno, da pride; imel je le sedem dnij odpusta, a bil je vedno točen in vesten v službi, pa zato si ne bi hotel svojevóljno odpusta povečati. Čakal sem ga zato zvečer, čakal sem ga pozno v noč, vendar

le nisem začul po hodniku znanih korakov. Zadržalo ga je vreme, katero se je pred nekoliko dnevi povsem premenilo — mislil sem si, — pride morda jutri rano. Prišlo je tudi jutro — osma ura —, a prijatelja le ni bilo. Začelo me je skrbeti. Kaj bi neki njega zadržalo? — začel sem se povpraševati, in razne misli so mi rojile po glavi.

Minul je dan, — dva — tri — in prijatelj se ni povrnil. Četrty dan je pa prišlo pisemce od grajščaka na Kačjaku — pismo žalostno, o kakoršnjem nisem niti sanjal. — — Izgubil sem prijatelja, a drobne ptičice svojega skrbnika: — — mojega prijatelja ni bilo več med živimi.

Bilo je pa takó-le: Moj sosed je imel vedno posebno sobico na Kačjaku. Grajščak, spoštujú potomca nekdanjih gospodov in posestnikov na Kačjaku, odstopil mu je že pred več leti prostovoljno ono sobico. Tu je tedaj stanoval, ali bil je le malo doma; ves božji dan, da, še po noči je lazil po gozdu in poslušal petje slavčkov, kateri so takrat baš najlepše peli. To mu je bila največja zabava. Grajski so zanj malo skrbeli, saj so znali, da je čudak, pa so mu pustili, da dela, kar hoče.

Bilo je po deževju. Mrzel veter je pihal tam od gore in stresaval debele vodene kaplje z dreves, a slavčki, kateri najrajši po deževju gostolé, oglasali so se lepše kakor obično po zelenem grmovju. Moj sosed ni mogel v sobici strpeti, napotil se je po svoji navadi v gozd, dasi je bilo zunaj prilično hladno in dasi je bilo že bolj proti večeru. Bil je res redek poznavalec ptičic, moj prijatelj. Za vsakega slavčka je vedel, kje sedi. Baš nekoliko dnij popreje je bil opazil jednega, o katerem je pripovedoval, da takega pevca še ni slišal. In tje se je napotil. Ptiček je še drobil svojo pesmico, a moj prijatelj kar ni mogel dalje. Pozabil je, da je hladno in vlažno, pozabil je, da je slabo oblečen, — sedel je tje na moker hrastov štor in poslušal pevca. Drobil je slavček svojo milo pesmico, prenehal včasih, a zopet začel s podvojenimi silami in miloto, kakor da hoče vse travice in vse cvetke vzbuditi iz sladkih sanj, in ni prenehal, ko se je jela že noč spuščati doli na mirno naravo. Pel je slavček, a moj prijatelj ga je le poslušal dolgo — dolgo. Že kasno se je domislil, da bi bilo vendarle čas, da gre domov, in odšel je počasi proti gradu in se vlegel k počitku.

A drugo jutro ni mogel vstati. V glavi se mu je vrtelo in noge so se mu od slabosti šibile. Moral je ostati v postelji. A ni mu bilo nič bolje. Mrazilo ga je, vroče mu je bilo, a po glavi so mu blodile čudne misli. Pozvali so zdravnika, on je le z glavo zmajal nad bolnikom, kateremu je bilo čimdalje huje. Začelo

se mu je blesti, mučil se je še nekoliko dnij, a prebolel ni. Pokopali so ga na grajskem pokopališču sv. Roka, kjer so ležali njegovi predniki.

Bil sem brez prijatelja — —. Njegove ptičice sem vzel vse k sebi, ali res čudno: dasi sem jim takó skrbno stregel, da jim nisem mogel bolje, poginile so mi jedna za drugo v kratkem času. In od ondaj tudi jaz nimam več ptičic — nečem jih imeti — spominjajo me prijatelja.

* * *

Le še dve, tri naj izpregovorim! Minulo je zopet nekoliko let; po poslu sem prišel v okolično grada Kačjaka — prvokrat v svojem življenju. Stopil sem tedaj v starodavni Kačjak, ogledal sem si ga in povprašal po grobu svojega prijatelja. Grajski pastir me je odpeljal na malo grajsko pokopališče, sredi katerega se vzdiguje mala zapuščena cerkvice sv. Roka. Pokopališče leži na mali visočini, a mejí z grajskim gozdom. Zarastla gomila stoji pri gomili, razno grmovje raste po pokopališču, zasejalo se je samo iz bližnjega gozda, ne krči ga nobeden — saj ni nobenemu mari. Takó zapuščenega pokopališča še nisem skoraj videl. Pastir me je privédel baš tje v kot na severni strani pokopališča, prav poleg gozda. — „Tu je grob onega čudnega gospoda!“ — dejal mi je in pokazal na zarastlo gomilo, poleg katere je rasel mlad leskov grm. Bože dragi! vzdihnil sem nehoté in vskliknil s pesnikom:

V gomili tej sedaj leží
Neznán, nemilován,
Ne križ, ne kamen ne stojí,
Kjer on je zakopán.

In obudili so se mi vsi spomini na dragega prijatelja, v duši mi je bilo tesno in čudno. Slonél sem dolgo nepremično poleg groba. — Solnčece je posijalo zadnjikrat na malo zapuščeno grajsko pokopališče in se skrilo za sinjimi gorami; doli s polja se je čula pesem vračajočega se pastirja, a od vaše cerkvice zadonél je mili glas „Marijinega pozdravljenja“ — — tihi mrak se je spustil počasi, počasi na zemljo. V bližnjem gozdu se je pa začula mila pesem slavčkova in prihajala vedno bliže in bliže. Poslušal sem jo nekoliko časa — — v srce mi je segala, kot da mi hoče izbrisati spomin na prijatelja in pregnati togo, katera mi je srcé polnila. Ko je bilo slavčkovo petje le bliže, zapustil sem prijateljev grob in zapuščeno grajsko pokopališče in odstopil mesto slavčku, saj sem znal, da prileti slavček na pokopališče, sede na leskov grm, kateri je vzrastel poleg groba mojega prijatelja, in zapoje lepo, milo pesmico — ptičjemu prijatelju. — — Zakaj bi ga motil?